

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Ydéken: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos:

L Á S Z L Ó J Ó Z S E F.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 270.

TOLLHEGYEN.

— június 27.

(Saletta tünődése.) Saletta ur, az olasz vezérkari főnök tünődve nézdegélte a bécsi hadiszemlét.

— Uran szent István — mondotta magában — csak azt tudnám, hogy mi készül ebből: Custozza-e, vagy Kónigréc?

*

(A király mondta!) A delegáció ebédje után azt mondotta Ő Felsége Barabás Bélának, hogy „a magyar delegátusok sokat beszélnek, de haszontalanul.” Hm. A magyarnak csak szavazni szabad, azt is csupán megszavazni, de szaválni minél kevesebbet. Ezt mondatták Ő Felsége által azok a híres tanácsadók. Rosszul tették a tanácsadók, mert csak is az agg uralkodó tekintélyének ártottak vele. egygyel szaporítván azon királyi óhajok számát, a melyeket teljesíteni . . . nem szabad. Elvégre süket-néma delegációt választani nem lehet.

(Egyoldalúság.) A lugosi és debreceni (tehát a nem is létező) sztrájk alkalmából a szeretetreméltó budapesti sajtó arra inti a szociálistákat, hogy inkább a papivagyon és a nagybirtok ellen tüntessenek. Helyes, csak hogy valamit mégis kifejejtettek a szeretetreméltó újságok. Azt, hogy a latifundiumoknál nem kevésbé veszedelmes a névre nagytőke, az ennek szolgálatában álló börze és a vele egy huron pendülő

uzsora. Jaurés Franciaországban nem csak a földbirtok, hanem a gyár és a nagytőke egyéb rablóvárainak kisajátítását is követelte. Így kerek a dolog, e nélkül az akció nem csupán egyoldalúnak, de olyanoknak is látszanék, hogy a szegény földbirtokot nem a földre éhes nép, hanem az uradalmakra szomjas nagytőke mellett kell támadni, a mely nagytőkével oly bizalmas viszonyt látszik fenntartani a m. t. polgári sajtó!

Gazdasági feladataink.

— Irta: Dr. D. B. —

— június 27.

Rengeteg sok a teendőnk gazdasági téren. Ha a külföldi államok hatalmas gazdasági fellendülését tekintjük, látjuk csak igazán, hogy mennyit mulasztottunk eddig ezen a téren. Csak példaképpen említjük fel, hogy Angliában tavaly 3980 új részvénytársaság alakult 109.896,389 font sterling alaptőkével. Németországban ugyanakkor 191 vállalat 386 millió márka alaptőkével.

Az iparfejlesztés körül nálunk is igen nagy feladat jut a pénzügyeseknek. — Gyáralapítóink egy részének ugyanis legfőbb baja az üzleti forgótőke hiánya, amely kérdés szorosan összefügg üzleti életünk egy másik nagy bajával: a künnlevőségek pontos behajtásának nehézségével. Addig is, míg kiskereskedőink és a vásárló kö-

zönység nagyrésze hozzá fog szokni ahhoz, hogy az üzleti tartozásoknak lehető legpontosabb kiegyenlítése nemcsak jogi, hanem egyúttal erkölcsi, becsületbeli kötelesség, mert hiszen — minden egyéb etikai szemponttól eltekintve — a gyáros, a nagykereskedő csakis üzletfelei pedáns pontossága mellett képes nagy vállalatát fenntartani és fejleszteni, addig is pénzügyes-teinknek kellene minden érdemes és megbízható termelőt az eddiginél nagyobb mértékben támogatni hosszabb lejáratu hitel segítségével. A kockázat a legtöbb esetben nem nagy és ellenértékének megfizetésére minde reális vállalkozó hajlandó is lesz. Az ily existenciák támogatása elsorangu társadalmi és gazdasági érdek lévén, pénzügyes-teinknek egymásközt folytatott eszmecsere útján módot kell találni az egészséges hitelnyújtás oly alakzatának megvalósítására, mely mindkét fél érdekeit egyenlően biztosítja.

A hazai ipar és kereskedelem megerősödése és fejlődése tekintetében igen sokat várunk az összes ipari és kereskedelmi érdekeltségeknek az árutőzsde keretében való összpontosításától. A gazdasági elemek és tényezők tömörülése, az érdekek kölcsönösségének és kölcsönhatásának felismerése, ami az együttműködés kikerülhetetlen eredménye, okvetlenül meghozza majd a gyümölcseit. Jól tudjuk azonban,

Ha te meghalnál . . .

Ha te meghalnál? . . . E fájó gondolatra Szememből a könnyvatak kiárad . . .
Ha te meghalnál . . . lerombelnád a Délibáb rakta légi várat!
Romokba dőlne a fejedelmi kastély,
Amelyről szóttuk édes, gyermekálmunk!
S ha te meghalnál? . . . Oda lenne minden!
Alom! Ideál! . . . ha el kell válnunk . . .

És hogyha meghalsz, ha jéghideg sziveddel
A viráglepte kis sírba tesznek:
Múló napomnak minden egyes percét
Neked szentelem! Emlékednek!
A szívem fáj majd, mert az te érted ég . . .
Sokáig fog még sajogni utánad . . .
De nagy fájdalomban tán meg nem repeszi
Az érted égő vágy, s a bánat! . . .

És hogyha meghalsz . . . én majd csak itt maradok,
S felhalmozok virágot virágra
Sírod fölött s reád emlékezem,
Mindig, míg rügyzik a fa ága . . .
S ha öregséget érek éltém útján,
S emelni föl sem bírom már agg kezelt:
Hogy felidézsem szívemben édes arcot,
Én akkor is — még rád emlékezem! . . .

Szabó István.

Dialog egy dialógról.

— Irta: Fehér Jenő. —

(Személyek: Rékásy Sándor író. A dolgozószobája íróasztalánál ül és a tollat rágja. Irma a felesége, haragos pillantásokkal méregeti végig az urát, miközben idegesen babrál a kis pamlag csipketakaróján.)

Irma: Látom már, hogy egyáltalán nem törődöl velem. Reggeltől estig akár agyondolgozhatom magamat, te a legnagyobb indolenciával, egykedvűen szivod a cigarettaidat, egyiket a másik után. A mióta idebent vagyok, fogadni mernék, legalább tizenöt darabot elszívtál.

Sándor: Hát ez ellen is kifogásod van? Számtalanszor mondtam már neked, hogy munkaközben szükségem van a cigarettafüstre, ezekre a gyönyörű kék füstkarikákra, amelyek izgattják a fantáziát, amelyek új és új témákat, alakokat varázsolnak elém, a melyekből csodás mesék rajzanak . . .

Irma: Haha! Beszéli tudsz, kifejezéseiteid pompásak, hogy ne mondjam csillogók.

Sándor: Kápráztatóak, mi?

Irma: Igen Igen, kápráztatóak, ez az igazi . . . Így kápráztatnál el engem is, tapasztalatlan, fiatal leányt . . .

Sándor: Már megint kezdod? Kérlek! Irma, látod, hogy dolgom van. Sürgős. Ó, órára egy munkát kell szállítanom, most négy óra van és még halvány sejtlemem sincs, hogy mit írjak.

Irma: Hát a füstkarikák? Ma nem rajzanak? Mi?

Sándor: Mondtam már, hogy zavarasz. Irma: No lám, most zavarlak. Két évvel ezelőtt bezzeg könyörögtél, hogy szenteljek neked csak öt percceskét.

Sándor: Igaz. De nem tagadhatod, hogy a könyörgésemnek mindig meg volt a foganatja. Sőt az öt perceke: önszántadból igen sokszor meg is nyújtottad.

Irma: Igen, mert valami ideális férfit, nemes lelkű lovagot, valóságos hőst sejttem benned. Oh, én szép álmaim!

Sándor: Kérlek, ne légy szentimentális. Most nem arról van szó.

Irma: Hát miről?

Sándor: Arról, hogy tárcát kell írnom, még pedig sürgősen. Különben várj is csak, mindjárt . . . Hopp! (Jegyezget a papiroson.)

Irma: Mi az?

Sándor: Semmi, csak folytasd!

Irma: Ez annyit jelent, hogy ide sem akarsz figyelni, ugy-e? (Sirva) Oh istenem, istenem . . . De a szegény mama megjósolta nekem. Megmondta előre, hogy majd ott fogok könnyezni, a hol senki sem lát . . .

Sándor: Á mint látod, a jóslata nem vált be, mert te mindig akkor könnyezel, amikor én látlak.

Irma: Csak gunyolódj, ehhez jól értesz. Sándor: Ehhez se értsek? Hiszen a mesterségembe vág.

Irma: A mesterséged? Azt is jól választottad, mondhatom. Az ember éppen

hogy még a szükséges tőke, hitel és munkaerő létezése sem elégséges arra, hogy ipar és kereskedelem a kívánatos irányban és mértékben fejlődjen. Elengedhetetlen kellékei vannak még ennek az óhajtnak és törekvésnek, amely kellékeknek, mint nélkülözhetetlen előfeltételeknek megteremtése kormányunknak legsürgősebb kötelességei közé kell, hogy tartozzék.

Ilyen előfeltétel az iparterménynek rég kilátásba helyezett módosítása, amelyhez a kereskedelmi kormány kebelében már minden szükséges előkészület megtéetett. Ilyen előfeltétel továbbá egy, minden jogos érdeket egyaránt kielégítő vasuti tarifapolitika; ilyen a hiányzó vonalak kiépítése, egyes fővonalakon kettős vágányok lerakása; ilyen előfeltétel a közlekedés lebonyolításának gyorsítása és célszerű szabályozása, a vasuti üzleti rendtartás és üzletszabályzatnak a modern viszonyoknak megfelelő módosításával, valamint a helyi érdekű vasutakra vonatkozó törvénynek különösen oly irányban való revíziója, hogy a közgazdasági életünkben nagy szerepre hivatott harmadrangu vasutaknak építése megkönnyíthessék; ilyen az, hogy a székesfeváros az ország minden részéből, az összes csatlakozások figyelembevételével, a lehető legrövidebb utirányban elérhető legyen; ilyen az, hogy a vasuti kocsi hiánya megszüntetessék, hogy az összes gyorsvonatok III. oszt. kocsiosztálylyal láttassanak el; hogy végre a vasuti bérletjegy kérdés az érdekelt körök igényéhez képest, minden bürokrátikus nehézség kiküszöbölésével végleg megoldassék.

De nemcsak a vasuti közlekedésügy szorul reformokra. Vízitaink még mindig nincsenek kihasználva. A Fiumével való vízi összeköttetés még mindig csak álom és ilyen a budapesti kereskedelmi és téli kikötő eszméje is. — Hasonlóképpen mi sem történik abban az irányban, hogy hazánk vízi ereje kellőképpen kihasználtsék. Parlagon

hever ez a páratlanul olcsó erő, amely oly könnyen és oly eredményesen pótolhatná nagyrésztben a gépek drága, nem mindig könnyen hozzáférhető erejét.

Semmiként sem zárkózunk el annak a felismerése elől, hogy mindezeknek az óhajtainknak gyors megvalósítása igen nagy pénzbeli áldozattal jár. De viszont, ha tekintjük, hogy egyrészt mennyi közgazdasági reformot bír még el szegény hazánk és másrészt — amint azt a hosszantartott gazdasági és politikai válság időszaka fényesen igazolta — az erkölcsi áldozatoktól eltekintve, mennyi anyagi áldozatot képes hazánk ösereje közgazdasági megrokkadás nélkül elviselni, rosszul alkalmazott óvatosságnak tartjuk, éppen a produktív beruházások terén nálunk évtizedeken át gyakorolt túlzott takarékoságot. Mindenekelőtt és mindenkor szem előtt kell tartani azt, hogy az ilyen beruházások közvetlenül és közvetve mérhetetlen haszonnal járnak, hogy gazdasági életünket minden irányban, soha nem is sejtett mértékben fejlesztenék és ezzel az ország sok százezreinek állandó és jövővelmező munkát biztosítanának, ami egyértelmű a nyugalommal, a megelégedettséggel, a művelődés fejlődésével, a polgári kötelességek érzetének megizmosodásával, az állami tényezők tekintélyének és befolyásának öregbedésével, a kivándorlás okainak megszüntetésével. A tisztességesen megfizetett, jó bánásmódban részesülő munkásosztály pedig sokkal értékesebb kincse a hazának, semhogy azt még áldozatok árán is nem kellene megmentenünk az ország számára, nem is szólva arról a természetes társadalmi és állami kötelességről, hogy tőlünk telhetően javítsunk ez értékes és hasznos elem sorsán. Csakis így, vagyis a jogosult igények kielégítése által vehetjük elejét a szociális irányzat terjedésével járó veszélyeknek is, mert csakis az elégedetlen, különösen pedig a joggal el-

keseredett, emberi jogaikban léptenyomon sértett emberek sorából kerülnek ki a társadalom felforgató elemei.

Mérhetetlen perspektívák nyílnak az ilyen gazdasági politika kapcsán, de csakis az ilyen nagyszabású politiká az, amely valahára kikökönt bennünket az eddigi rendkívül lassu és kicsinyes, a nagy szempontokat csaknem teljesen figyelmen kívül hagyó, inkább csak máról-holnapig gondoskodó tevékenység kényelmes utjáról.

Politikai helyzet.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, június 27.

A királynak a tegnapi delegacionális udvari ebéden Barabás Bélához intézett szavait Bécsben is, de főleg itt Budapesten meglehetősen aggodalmakkal konstátálják. — Azt hiszik ugyanis némelyek, hogy a király elítélte szavaival a magyar delegáció álláspontját. Ez a fölfogás azonban téves. — A kormányhoz közel álló körökben úgy értelmezik a király szavait, hogy szemben a magyar országgyűlésre váró nagy feladatokkal, hiábavaló kicsinyeskedés az időt olyan kérdések aprólékos megvitatására pazarolni, amelyekben, ha sérelmeket rejtenek magukban, a magyar kormánynak úgy is teljesen szabad keze van a reparációra. Ugyanez az álláspont nyilatkozott meg már a miniszterelnök tegnapi felszólalásában is, még az udvari ebéden történt emlékeztető beszélgetés előtt, amikor is kijelentette Wekerle, hogy a címerkérdésben éppen úgy mint a zászlók dolgában nem a külügyminiszter, hanem a magyar kormány köteles intézkedni. Miután pedig ez az intézkedés a kormánynak szorosán vett programjához tartozik, hát kár a kérdést feszegetni. Erre illik tehát rá a király mondása.

(A kormány és a bukaresti kiállítás.)

Kossuth Ferenc elrendelte, hogy az államvasutak igazgatósága nagyszabású mérsékléssel menet téríti jegyeket bocsásson ki a

csak, hogy éhen nem hal mellette. Más asszonyok ilyenkor elmennek Marienbádba vagy Ostendébe, nekem Rákospalotán kell nyaralnom, igen . . .

Sándor: Nem tudom, mi kifogásod van Rákospalota ellen. Véletlenül igen kies hely. És a lakás, amelyet kivettünk . . .

Irma: Ne is beszélj róla. Dühös vagyok, valahányszor rá gondolok.

Sándor: De edesem, hiszen ezen nagyon könnyen lehet segíteni.

Irma: (reménykedve) Hogyan?

Sándor: Ugy, hogy nem gondolsz rá.

Irma: Torkig vagyok az ostoba tráfáidól. Oh én szerencsátlan, miért is nem mentem Bányához feleségül! Tudom a tenyerén hordozott volna, a kívánságaimat az arcomról leste volna el . . .

Sándor: Minthogy pedig igen sok kívánságod van, szegénynek egész nap leskelődnie kellett volna. Különben foglalkozásnak ez is foglalkozás. Kissé hasonlít a légy fogdosáshoz.

Irma: Csak ne ósárold Bányát, ő kitűnő ember. Szeretett is engem, és csak érettem való bánatában nőszült meg. Bizonyára gyöngéd férj . . .

Sándor: Mhm.

Irma: Talán nem?

Sándor: Sőt. A leggyöngédebb férj, a kit csak képzelni lehet. Éppen ma hallottam, hogy a felesége megindította ellene a válópárt, mert az egész hozományát elkártyázta.

Irma: Ah!

Sándor: Igen. És Bányát oly gyöngéd volt, hogy semmiféle akadályt nem gördített a válás elől.

Irma: Oh! Oh! Bizonyosan bánata volt, hogy úgy átengedte magát a szenvedélynek. Talán éppen . . .

Sándor: Az ám! Valószínűleg utánad epekedett, s minthogy szíve királynőjét nem érthette el, a tők-makk-, piros- és zöld királynéknak hódolt.

Irma: Szegény ember!

Sándor: Szegény asszony! Fucses a hozománya.

Irma: Oh velem azt nem tette volna.

Sándor: Nem is tehette volna.

Irma: Mert engem szeretett.

Sándor: Nem. Hanem, mert nem volt hozományod.

Irma: Talán a szememre veted?

Sándor: Isten ments! Hiszen szeretlek.

Irma: Lám-Lám, néha milyen gyöngéd tudsz lenni (csókra nyújtja a kezét).

Sándor: (megesókolja).

Irma: No, most dolgozhatol, nem zavarlak.

Sándor: Oh! fölösleges.

Irma: Hogyan? Egyszerre fölösleges?

Sándor: Haha!

Irma: Mit nevensz?

Sándor: Hahahaha!

Irma: Megbolondultál?

Sándor: (mind hangosabban nevet.)

Irma: De hát mi bajod?

Sándor: (a nevetés csak úgy rázza.)

Irma: Igazán nem értelek.

Sándor: (Folyvást kacagva.) Nem érted? Azt elhiszem . . . Haha! Hát . . . hahaha . . . Kész a tárcza?

Irma: A tárcza? Hogyan?

Sándor: Ugy . . . Hahaha . . . Hogy egyszerűen lejegyeztem, csaknem szósz szerint iméti beszélgetésünket.

Irma: Csak nem?

Sándor: Kitűnő dialóg lesz belőle. Bravó, bravó. Csak egy csattanós befejezést neki, aztén megvagyunk! Haha ezt jól csináltam, mi? (A telefonhoz megy.) Halló! A „Figyelő” szerkesztősége? Kérem, egy negyad óra múlva küldöm a tárczát. Jórapot! (Irmához.) Minthogy pedig ebben a tárczában neked is van részed, a társszerzőség elismerésül te kapod a honorárium felét, a melyet ezennel előre átnyujtok neked.

Irma: (a pénzt elveszi.) No, de ez igazán nem szép tőled, hogy a legintimebb . . .

Sándor: Lám, ha azt akarod, hogy a tárczában senki sem ismerjen reád, nyomban és alaposan meg kell változnod.

Irma: Bavallom, hogy kifogtál rajtam, és . . . és megigérem, hogy nem zavarlak többé a munkádban . . .

Sándor: (megesókolja Irmát.)

Helyes, helyes, de ezen a tárczán, hiába most már át kell esned — büntetésből!

magyar állomásokról a román fővárosba Bukarestbe.

Az intézkedés természetesen a bukaresti kiállítás alkalmából történt és félreérthetetlenül azt bizonyítja, hogy a kereskedelmi miniszter gyakorlatilag is hozzá lát a magyar-balkán kereskedelem megvalósításához. Egy kiállítás meglátogatása nem jelent ugyan mindjárt kiviteli forgalmat, de ez is egy szem a láncban, mert legalább ad hoc módot ad a nexusok megkötésére. Kossuth Ferenc intézkedése következtében ma Budapestről a III. osztályban 25 franc és 8 centim költséggel meglehet tenni az utat Bukarestbe. Hány magyar kereskedő szán rá 13 frtot, hogy elmenjen a román fővárosba és hány szól majd ott tisztességes üzleti barátságáról?

Kossuth Ferencnek igaza van, mert ez a módja nemcsak a gyakorlati megoldásoknak, hanem a megértés politikájának is. — A cselekvés!

(A képviselőház ülése.)

A képviselőház holnap délelőtt megszakítja a delegacionális szünetet és ülést tart. Ballagi Aladár betérjeszti a trónbeszédre adandó felirat végleges szövegét.

Hir szerint Achim András interpellációt akar intézni a belügyminiszterhez az iránt, hogy a csendőrség le tartóztatta Boros Mihályt, a parasztpárt titkárját,

A delegáció ülése.

Bécsből táviratozzák: A delegáció mai ülésén elsőnek Burián közös pénzügyminiszter szólalt fel Goluchowszky nevében és kijelentette, hogy a külügyminiszter, mint önértékes ember, csak saját politikáját folytathatja. Azzal áll, vagy azzal bukik. — A miniszter ezután sorra vette a külügyi vita egyes pontjait és kijelentette, hogy a külügyminiszternek algezirasi konferencián való szereplése nem tekinthető kudarcnak, sőt egész Európának tett szolgálatot. A hármasszövetségről kijelentette, hogy ezt ma már nem magasztalják annyira, mint kezdetben, de minden házasságban elmulnak a mézes hetek anélkül, hogy ezért a házasságnak magának is felbomolnia kellene. Végül elfogadásra ajánlja a külügyi jelentést.

Néhány felszólalás után az általános vitát lezárták és szavazás útján a jelentést általánosságban elfogadták, majd Wekerle hozzászólása után a néppárt szavazatai ellenében részleteiben is.

A bizottság ezután áttért a hadügyi költségvetés tárgyalására. Okolicsányi László elfogadásra ajánlja a hadügyi költségvetést azzal, hogy a függetlenségi párt most azon reményben szavazza meg a költségvetést, hogy lojalitását illetékes helyen hasonlóval fogják jutalmazni. Kinos mozgás támadt, amikor Szemere Miklós bizalmat szavazott Pietreicuak.

A nagy halandóság.

— június 27.

A különböző bajok közül, a melyek gyakran s mondhatni állandóan nyomást gyakoroltak a magyar nemzetre egyik sem olyan veszedelmes és mélyreható, mint az a melyre a gyermekek közötti módfelett való nagy halandóság tesz figyelmessé.

Az életerős magyar faj, mely az összehasonlítás folytán megállapítottak szerint az összes nyugateurópai nemzetek között testileg is a legerősebbek közé tartozik, a fenti ténykörülmény által igazán kiszámíthatlan súlyos következményű helyzetbe kerülhet.

Előttünk fekszik a belügyminiszter által most kibocsájtott halandósági statisztika. Az ebből élénk táruoló adatok nemcsak szomorúak, de egyuttal megdöbbentők is.

Négy évvel menjünk csak visszafelé, amikor a halandóság — itt természetesen csupán gyermekekről beszélünk — átlagosan 19 százalékot tett ki s akkor feltétlenül gondolkozóba esünk a mai állapotok felett. A következő évben a százalék száma már négygyel emelkedett. 1904-ben a percent száma 28-at tett, míg 1906 év első felében a gyermekek közötti halandóság 38 százalékra szökött fel.

A kimutatás átlagos számítás alá veszi a minden évben rendszeren bekövetkező ragályos betegségek által elpusztultak számát s ennek százaléka a kimutatásban szereplő hányadból már eleve levonatott.

A gyermekekénél tapasztalt szembeszökően nagyszámu, a szaporulatlan arányban egyáltalában nem álló halálozás indító oka tehát csupán közintézményeinkben, közegészségügyi viszonyainkban keresendő s ott is található meg.

A fentiek bizony igen szomorú fényt vetnek országunkban levő közállapotokra, de mert itt nem a gáncsolás, hanem a bajon való radikális és gyors segítség a célunk, nem teszünk egyáltalában senkinek szemrehányást, csupán az állapotok megszüntetését sürgetjük.

A gyermekhalandóságnak — a normális határon túl való megakadályozása egyszerű dolog és gyorsan kivihető. A legfontosabb első sorban az ovoda-ügynek rendezése.

Az e téren való állapotaink igazán lehetetlenek a baj csirája pedig innen indul ki. Követeljük a szigorú és pontos ovodai orvosi vizsgálatot, hetenként a lehetőséghez többször is.

Lépten-nyomon előfordul ugyanis, hogy az ovóiskolába betegség csiráját magában hordó gyermek kerül. A primitív műveltségű szülő nem lát a gyermekén semmi aggodalomra keltő dolgot, de igen gyakran az intelligensebb szülő figyelmét is elkerülő, a laikus által fel nem ismerhető, de orvosi szemmel nyomban konstatálható betegség és megtörténik, hogy a gyermek így a lappangó bajjal napokig érintkezik a többiekkel s terjeszti a betegséget.

Rendes orvosi vizsgálatnál ez a baj nyomban megszűnik. A gyanús gyermeket az orvos haza küldheti, a többieket nyomban fertőtleníti s ezáltal sok — nagyon sok katasztrófának van az útja elvágva.

Fontos és kívánatos sok, mennél több ilyen ovoda felállítása, hogy egy rendszerint kis helyen mennél kevesebb gyermek gyűljen össze.

Az elmondottak látszólag kis dolgok, alapjában véve azonban igen komoly és mélyreható következményű bajra képez orvososságot.

Egyedül az ezen ügyeket intéző szakörökön mulik, hogy a statisztika adatai a jelen szomorú képet többé élénk ne tárja s képtelenek vagyunk azt hinni, hogy ez ügyben rövidesen intézkedés nem történik.

A baj komoly és előrehaladt, magunkra vessünk — ha így folytatódik továbbra is.

KÖZIGAZGATÁS.

Védekezés a tüdővész ellen.

A kormány akciója.

Felhívás Debrecen városához.

— június 27.

Évről évre meg-meg ujul a tüdővész ellen való védekezés országos akciója. A pusztító betegség ellen való védekezést idáig nagyrészt a társadalom humanizmusa vezette, teremtve hatalmas egyesületeket, intézményeket, amelyek célul tűzték maguk elé, hogy az egész ország társadalmát felkészítjék a tüdővész ellen való védekezés táborába való csatlakozásra.

Az ilyen társadalmi akció azonban rendszeren nem járt olyan sikerrel, amilyent megérdemelt volna. A magyar társadalom gyenge és erőtlén ahhoz, hogy ilyen hatalmas társadalmi akciókat nagy erővel és nagy sikerrel támogasson. Sokkal jobban leigazza a kenyérküzdelem, sokkal inkább rabja a maga gondjainak, bajainak, semhogy filléreivel, áldozatkészségének erejével a nagy humánus akció szolgálatába szegődjék.

Pedig valahogy — ez évről évre világosabbá vált — segíteni kellett azon a mérhetetlen veszedelmeket magában rejtő társadalmi nyavalyán, amely abban nyilvánult meg, hogy a tüdővész mindjobban terjedt, mindig több és több áldozatot kerített hálójába. Ezt a hatalmas, minden akadálylál szembe szálló akciókat úgy várta már Magyarország roncs higiéniája, mint valami ismeretlen Messiást, aki csodatévő áldást, nyugalmat, megnyihülést hoz magával. Várta különösen a városi életnek számtalan korán elfonnyadó áldozata, a ki a napi élet robotjánál szívja magába a gyilkos levegőt és meddő marad minden törekvése, hogy talán majd valaha kijut a gyilkos levegőből napfényre, egészségesebb milióbe.

Sajnos, a pillanatban nem rendelkezünk pontos statisztikával, a melyből kitűnnék, hogy Debreczenben hány áldozata van évenként a tüdővésznek, de annyit teljes bizonyossággal mondhatunk, hogy Debreczenben is — különösen a külvárosrészekben — sok százanadó áldozata van ennek a szomorú magyar betegségnek. Most talán mégis sikerrel fog jérni az ellene való országos védekezés, sikerül végre valahára gyökeresen elébe vágni terjedésének. Az akció vezetését a kormány vette kezébe. Elnémul ez előtt a pártpolitikanak szenvedélyes szava, minden humánus, modern ember az állam kulturhivatásának teljesítését üdvözli benne, amely ma, midőn még az államkassza jövedelmeit nagyrészt a hadügyi kiadások nyelik el, feltétlenül imponáló, becsületos, tiszteletreméltó.

Tegnapelőtt a belügyminiszteriumból leirat érkezett Debreczen város tanácsához. A leiratban a miniszter felszólítja a tanácsot, hogy mindazon intézkedéseket, amelyeket idáig tettek a tüdővész terjedése ellen és mindazon javaslatokat, a melyeknek megvalósítását szükségesnek tartja haladéktalanul terjessze fel a miniszteriumba. Kéri egyuttal a miniszter, hogy a legpontosabb statisztikai adatokat terjesszék fel hozzá arról, hogy Debreczenben milyen mértékben terjed a tuberkulózis. Végül igéri a miniszter, hogy a Debreczenben megindítandó tüdővészellenes akcióhoz a legmesszebbmenő anyagi áldozatokat fogja nyújtani. Ilyen módon kormánysegéllyel állami és városi megváltással valóban lehet remélni, hogy megváltáshoz, segélyhez, kórházhoz jutnak a debreczeni tüdővésztes betegek is.

A debreceni dalegylet körútja.

Utazás és hangversenyek.

— Saját tudósítónktól. —

— június 27.

A debreceni dalegylet — mint minden évben, az idén is ellátogat idegen városokba, hogy a magyar dalnak

hireket és imádókat toborozzon és a magyar dalárda nivóját bemutassa.

Ebben az évben a horvát fővárost az okkupált tartományok nagyobb városait, Triestet és Velencét látogatja meg a debreceni dalegylet. Nyilvános hangversenyt Zágrábban, Serajevóban, Ragusában, Spalatóban és Velencében tart.

Természetes dolog, hogy a debreceni dalegyletet hangverseny-körútjában mindenütt lelkes fogadtatás és zajos elismerés fogja kísérni. Kezességük erről a dalegylet nivója és kar-mesterének Mácsay Sándornak, ugy-szintén tagjainak imponáló buzgósága.

Valószínű, hogy a hangverseny körútra menő dalegyletet illusztris el-nőke, Márk Endre fogja vezetni.

Egyébként a körút augusztus 10-én kezdődik és 24-én ér véget. A hivatalosan kiadott uti-programm a következő:

A Debreceni Dalegylet uti programja
1906. aug. 10-től aug. 24-ig:

Debrecen, ind. aug. 10., péntek este 10 ó. 35 p.
Budapest, érk. aug. 11., szombat reggel 5 ó. 45 p.
Budapest, ind. aug. 11., szombat reggel 8 ó. 15 p.
Zágráb, érk. aug. 11., szombat este 9 órákor.
Zágráb, ind. aug. 12., vasárnap este 9 ó. 30 p.
Serajevó, érk. aug. 13., hétfő délután 3 ó. 3 p.
Serajevó, ind. aug. 15., szerda reggel 7 ó. 3 p.
Mostár, érk. aug. 15., szerda délután 2 ó. 42 p.
Mostár, ind. aug. 15., szerda délután 4 ó. 14 p.
Grarosa (Ragula), érk. aug. 16., csütörtök este 10 ó. 15 p.
Grarosa (Ragula), ind. aug. 17., péntek éjjelkor 12 óra után.
Szalató, érk. aug. 18., szombat délután 5 órákor.
Szalató, ind. aug. 19., vasárnap reggel 3 ó. 30 p.
Zára, érk. aug. 19., vasárnap délután 3 ó. 30 p.
Zára, ind. aug. 10., vasárnap délután 5 órákor.
Póla, érk. aug. 20., hétfő reggel 4 ó.
Póla, ind. aug. 20., hétfő reggel 5 ó. 30 perc.
Triest (Miramár), érk. aug. 20., délután 1 órákor.
Triest (Miramár), ind. aug. 20., hétfő éjjel 12 ó.
Velence, érk. aug. 21., kedd reggel 6 órákor.
Velence, ind. aug. 22., szerda reggel 7 órákor.
Budapest, érk. aug. 24., péntek reggel 6 ó. 30 p.
Budapest, ind. aug. 24., péntek reggel 9 órákor.
Debrecen, érk. aug. 24., péntek délután 3 ó. 29 p.

Részletes tájékozást nyújt a csatlakozni kívánó pártoló tagok részére az Egyesület titkára (Csurka István t. Pacsirta utca 49. Telefon sz. 360.) A debreceni dalegylet elnöksége.

NAPI HIREK.

Ideálistizmus és realizmus.

— június 27.

Bodnár Zsigmond, a legnagyobb magyar filozófus, a realizmus és ideálistizmus váltakozását ecsetelvén, úgy állapítja meg a kettő jellemét, hogy a realizmus a részek, az egyén érvényesülésének a szempontja, az

ideálistizmus az egész, az általános szempontok uralma. Keresve sem találhatott volna a nagy író kiválóbb példát e kettő illusztrálására, mint a melyet Eötvös Károly szolgáltat a „Pesti Hírlap”-ban ma folyó „Emlékezzünk” című tárcasorozatában.

Eötvös a régi Deák-pártra emlékezik vissza s elmondja, mint indult mozgalom a körben a már elavult osztrák katasztrofi rendszer eltörlése végett.

Hát nem tudod, hogy Kerkapoly nem akar minket az állami szerződés alól fölmenteni, tehát mi nem számolhatunk el s én nem juthatok a végkielégítéshez?

— Még mindig nem értem, mi köze mindennek a földadójövedelem becsüléséhez.
Most már elnevette magát.

— Hát nekünk Kerkapolyt meg kell buktatnunk s új pénzügyminisztert kell szereznünk, aki majd fölment bennünket a szerződéstől s így aztán bankjaink is megmenekülnek s én is pénzemhez juthatok. Itt a katasztrofi törvény, a buktatási alkalom.

Lukács, a későbbi kereskedelmi miniszter, akkor még fiatal, de tanult ember. Rettenetesen agyarkodott Kerkapoly miniszter ellen, akinek pedig ő az országgyűlés elején titkárja volt. Kedveltem Lukács Bélát, szivesem társalogtam vele, bár nem is sejtettem, hogy utóbb még miniszter is lesz. Gyakran ott volt ő is az én adomázó pamlagom közönsége közt.

Megszólítottam.

— Te Béla, meg nem foghatom, hogy te úgy ostromlód ezt a katasztrofi törvényt. Ha olyan vén edények, mint az öreg Justh József, dohognak elene, azt még megértem. Nem tudják, miről van szó De te korszerű nemzetgazda vagy, mi az ördög kifogásod van neked az ellen.

Nagy uri mosolygással hallgatta szavaimat és sarkain hintázva magát állt előttem a képviselőház éttermében. Ugy beszélt velem, mint valami falusi jövevényvel.

— Hát nem tudod, hogy Kerkapoly a pénzügyminiszter, én pedig a Határőrvidéki Erdő-Részvénytársaság titkára vagyok jó fizetéssel és tetemes végkielégítési igénnyel?

Elbámultam. Mókáz talán ez a jó Lukács Béla.

— Hogy függ a te erdőtítkárságod össze Kerkapoly miniszterségével?

Tovább mosolyog rám a falusi jövevényre.*

Imé, ez az adoma jellemzi a letűnt korszakot, melyeknek élén állottak a Tiszák, az ő hívők, az ő szellemők. Ez volt az önző realizmus ideje. Pártérdek, egyéniérdek vitte lejtőre az országot, e miatt ver oly nehezen gyökeret a legujabb, ideális korszak, a mely nemzeti eszméket s a közérdeket tüzte zászlajára. Adja Isten, hogy igaza legyen Bodnárnak, a ki azt hiszi, hogy már belevezünk az ideálistizmus révébe!

gr.

Napról-napra.

(Pesti rigmusok.)

— június 27.

Kötemplomai Tháliának

Maholnap már bezárva mind,

Papok, papnők nyaralni mennek,

No persze, a szerint, a mint . . .

Mert hogy Ripacsné megy s hová megy,
Vajjon kit érdekelne ez?

De hogy Fedák jól fog hűsülni,

Ez érdekes, ez érdekes!

Ki is törödnék, kérem azzal,

Hogy hol nyaral majd a király,

Hogy merre tér Wekerle — fogyni,

S Andrássy hizni merre száll.

De hogy a nagy Fedák Zsazsára

Édes pihenő merre vár,

Azt tudja Pesten minden ember

S csiripeli minden madár.

Egy birtokot hogy összetáncolt

És énekelt, óh mon Dieu,

Ki ezt ne tudná, van e köztünk

Olyan galádul vakmerő?

Ki ezt nem tudja, miveletlen,

Sőt azt is mondhatnám: paraszt,

A tanpénzt kérje vissza gyorsan,

Mert tisztára kidobta azt.

Engem most már csupán az aggaszt,

S fölötte nyugtalan vagyok,

Hogy ha Fedák nyaralni tér majd,

Mit irnak róla a lapok?

És ha nem irnak — mit szerintem

Elképzelni is szörnyűség, —

Attól tartok, belébetegszik

Fedák ez üdülésbe még! . . .

— **A tornaegylet rendkívüli közgyűlése.** A debreceni tornaegylet f. évi július hó 1-én vasárnap délelőtt fél 11 órákor a kereskedelmi akadémia dísztermében rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgyai az 1906-ik évi költségvetés és indítvány tiszteletbeli tagokra vonatkozólag. E gyűlésre az egylet tagjait ez uton is meghívja az elnökség. Az egylet új tisztikara és választmánya pénteken e hó 29-én este fél kilenckor a Bika szálló 36. számú szobájában alakuló gyűlést tart, melyen a közgyűlést is előkészíti. Július 1-én este a Bika szálló éttermében egyleti vacsora lesz. E vacsorán osztatnak ki a június 29-iki háziverseny díjait; azonkívül ki lesznek téve az egyletnek és a tagoknak eddig nyert díjai. A vacsora étlap szerint történik s úgy az egyleti tagok min: érdeklődők meghivatnak.

— **A hortobágy hasznosítása.** Ez a kérdés is régen vajudik és isten tudja, mikor jut dűlőre. Tanulmányozza és tárgyalja immár a 6-ik bizottság, de minden látható eredmény nélkül. Ezen bizottságok egyike az ugynevezett „hortobágyi bizottság” ma délután tartott ülést. Kevesen jelentek meg ugyan, de azért hosszas felszólalások történtek nagyobbára abban a mederben, hogy a kérdés eldöntése elodáztassék. A meddő tanácskozásnak ilyenformán tényleg az lett a vége, hogy Márton Imre indítványára elrendelték a szűkebb bizottság jelentésének kinyomtatását és szétosztását. Az indító oka ennek az, hogy a kérdést alapos tanulmányozás nélkül okosan megoldani nem lehet. — Az igazság ellenben az, hogy újabb 3 hónapra pihen az aktacsomó. Hja, nyáron csak az dolgozzon, akinek muszáj. És a bizottsági tag uraknak — nem muszáj.

— **A görög kath. templomalap hangversenye.** A június 30-án megtartandó nagy hangverseny rendezősége elhatározta, hogy a már most is megnyilatkozó nagy érdeklődés viszonzásául, műsoron kívül és a táncszünet közben tombolát is rendez, mely célra a rendezőség hólgytagjai dícséretes buzgalommal gyűjtötték össze a kereskedő- és iparosházak által nagylelkűen adományozott értékes tárgyakat, melyek egy része Montzer áruházának Kossuth-utcai kirakatában láthatók. Ugyanott látható a gyönyörű főnyeremények egyike is, a másikon egy nagyszabású bársonyvetési munkán, most fáradozik dr. Dzurilla Béla.

— **Levélsekre nyek a kapuk alatt.** Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter legutóbb leiratot intézett a fővároshoz, mely leiratban figyelmébe ajánlja a fővárosnak az újabb építkezéseknél a levélsekre nyek a kapuk alatt. Régi óhajta meg teljesedésbe ezen leirattal a fővárosi kereskedőknek és a postaigazgatóságnak, mert az által, hogy a levélhordó nem kénytelen emeletet mászni, sokkal gyorsabban végezheti körútját és így természetesen mindenki korábban kapja meg levelét. Ez különösen a kereskedői világban

fontos. Demény Károly posta- és táviratigazgatónak ezzel kapcsolatban rendkívül előnyös eszméje van: a levélszekrények liftszerű berendezése. Ez által elérnék a lakók azt, hogy nem kellene nekik a kapu alá lefáradni, leveleiket kiemelni, hanem a szekrény minden emeletre a levélhordó nyomására felhúzódna. A fővárosi kereskedők körében és a Kereskedelmi Csarnokban mozgalom indult meg a levélszekrények berendezése érdekében és egyes építőmesterek már ezen újítást bevezetik tervrajzukba és valószínűleg egy modern házból sem fog hiányozni. Debrecenben nem lehetne ezzel a modern újítással kísérletet tenni?

— **Öngyilkossági kísérlet.** Ma délután a Bethlen-utcáról telefon jelentés öngyilkossági kísérletről értesítette a rendőrségi központot. A 34. számú házban egy fiatal 16 éves, érzékeny lelkű cselédleány, mert a szolgálatadónéja valamely helytelen dolgaért megfedte, — zsiros szóda oldattal megmérgezte magát. A rendőrségtől Fejér Mihály biztos ment ki a helyszínére a ker. rendőrorvossal, aki megvizsgálva a leányt konstataulta, hogy komolyabb baja nem történt, alig néhány cseppet ivott a még fel sem oldódott méregből s állapota éppen semmi aggodalomra nem ad okot. Mindamellettszallították a kórházba.

— **Magyar diákok Belgrádban.** A budapesti keleti kereskedelmi akadémia hallgatói Alexics György dr., Berinkegy Dániel dr., Mittelmann Nándor és Takács János tanárok vezetésével Belgrádba érkeztek, ahol a lakosság a barátság és szeretet minden jelével tüntette ki a magyar ifjakat. Délután Topcsiderbe rándultak, ahol a szerb négyesületi iskola növendékei tüntető vendégszeretettel fogadták és lelkes ovációkban részesítették őket. A Kossuth-nóta és a szerb himnusz eléneklése után a magyar vendégek tiszteletére táncmulatságot rögtönöztek és a csárdás és kóló hangjai mellett estig éltették a szerb-magyar testvériséget. A lelkesedés csak fokozódott, a midőn viszajövet a trónörökösrel találkoztak, ki szívesen köszöntötte a magyar ifjakat. Este a hallgatók a belgrádi lakosság éljenzése közepette elhagyták a szerb fővárost.

— **Krivány pénze.** Krivány János, a hírhedt árvapénz sikkasztó, hat hónap mulva kiszabadul az aradi fogházból. Hogy mihez fog, miből él meg, hová költözik, azt még egyelőre nem tudja senki sem. De a közhitben él az a tudat, hogy a nagystilű büntető gondoskodott magáról, mielőtt még elérte a megtorlás keze s valahol valakinek gondjaira bízva még van valami az árvák pénzéből. A nagy sikkasztók rendszerint megtalálják a helyet, ahol el lehet rejteni a jövő biztosítékát. Igaz, hogy legtöbbször a megihitt és bizalmas ember, aki hozzájutott az ilyen pénzhez, gyorsan elfelejti, hogy a sikkasztót valaha ismerte is s a kiszabaduló bűnös a barát helyett rideg idegenre lel benne, aki elutasítólag kijelenti, hogy nem emlékszik semmire. Vajjon hogy lesz Kriványnyal? Van e neki tényleg pénze s ha van kinél? És vajjon ez a bizalmas ember nem feledte el, hogy ismerte e valaha Kriványt? Fogas kérdések ezek, — de hat hónap mulva itt lesz rájuk a felelet.

— **A király egészsége.** Kerzi dr., a király udvari orvosa egy budapesti újság tudósítójának a király egészségi állapotáról következőket mondotta:

Ő felsége azok közé az emberek közé tartozik, akiknek egy emberéleten keresztül a fejük se fájt. A király és a nála nál három esztendővel idősebb Rajner főherceg a legegészségesebb Habsburg. Az aggkor semmilyen jelenségét nem látom, a két királyi férfin, a király, aki annak-
előtt ugye tiz, sőt tizenöt erős virszina

szivart szívott, ma alig sziv naponta két trabukkót, vagy valami könnyű havanna szivart. Szeszies italt mindössze egy-két pohár sört vagy valami könnyű bort iszik. Sokat alszik és minden elővigyázatossági rendszabályt megtesznek, hogy a király meg ne hűljön. Például az utazásnál. Mindazok, akik a királyal utaznak, nem mozdulhatnak ki a vonatból addig, amíg a király el nem hagyta azt. Ajtót kinyitni szigorúan tilos. A mikor a király beszáll a vonatba, mindenkinek helyén kell már lenni. Nincs is ok arra, hogy valaki kimenjen a kupéból. Meg van ott minden. Az ilyen apróságokon kívül sokat ad a király a testi tisztaságra. Megtörtént például a reichenbergi utelött, hogy a király nyílt pályán mezállította a vonatot s megberetváltatta magát. Persze azután a vonat vezetőnek kell igyekezni behozni a késedelmet, mert a király nem tűr ilyet.

— **Aratósztrájk.** Csongrádról jelentik: Felgyő-pusztán, mely a gróf Károlyi Sándor hagyatékához tartozik és közigazgatásilag Csánytelek községhez van beosztva, az arató-munkások megtagadták a munkabérlését s mind a 124 munkás béremelést követel. Szerződésileg a munkások kötelesek lettek volna 1492 öreg hold területen a buzát learatni és behordani, a miért rész helyett holdanként 70 kító buzát kaptak volna. A szerződést a tél folyamán kötötték és a tavalyi szűk termés miatt nem akartak részért dolgozni, hanem a munkások követelték, hogy 70 kiló buzát kapjanak akárminő lesz is a termés. A bő termést látva, a munkások nem akartak az előre megállapított szerződés szerint dolgozni és hétfőn reggel a helyszínére jött szolgabíró előtt kijelentették, hogy nem állanak munkába, csak, ha holdanként 80 kiló buzát kapnak, a behordásért pedig 1—1 korona napszámot a behordás ideje alatt. A behordás 30—40 napig tartván, ez 120 ember részére legalább 3000 koronát tett volna ki, — az uradalom intézője, Liehtnekest Mihály a kért 80 kiló buzát megígérte, azonban a napszámot megtagadta. A munkások ekkor megígérték, hogy ők viszont megtagadják a munkabérlését és sztrájkba lépnek. Dr. Hollóssy Mihály a hatóság képviselőjében megjelent tb. szolgabíró két gazdát letartóztatott és kijelentette, hogy a többiek ellen is megindítja az eljárást. A szolgabíroság intézkedett, hogy 120 pár aratómunkást kapjon az uradalom. Dr. Cicatricis alispán intézkedett, hogy egy század huszárság készenlétben legyen Felgyőn az aratás megkezdése idején.

— **A Kossuth-nóta miatt.** Nagykiindáról irák: A helybeli állami gimnázium érettségizett diákjai lakomát rendeztek. Az ifjuság dalra kelt s lelkesedésben elénekelte a Kossuth-nótát is. Ez sehogysem tetszett a másik asztalnál mulató Prekajszki Pál, Markovics mokrini tanító, Granfil jogász, Sevicz villamos társasági alkalmazott és Vilovszki városi irnoknak. A Polit eseteték erővel, belekötötték a fiatal diákokba. Inzultálták őket, leöntötték vagy más trágár módon bántak el velük. Hufnusz József érettségis a már vérig sértő bántalmazásokra a henczegő szerbek elé lépett s kérte hagyják az ifjuságot békében mulatni. Erre a szerbek késekre kaptak és Hufnuszt összevissza szurkálták. Dühük olyan eszeveszett volt, hogy még a közbelépő kiszolgáló pincéreket is megtámadták. Hufnuszon tizenhét szurást ejtettek. Sebei oly súlyosak, hogy Bencur kir. tszéki vizsgálóbíró a sérültet lakásán volt kénytelen kihallgatni, mert felgyógyulásához alig van remény.

— **Darabontok nyaralása.** Visegrád nyaraló-telepnek ez idén két volt miniszternyaraló jutott. Mind a kettő a letűnt törvénytelen kormányának volt a tagja. Geguss Gusztáv a visegrádi Görgey-villában lakik már néhány

hetes napokban költözött ugyancsak Visegrádra Kristóffy József volt belügyér is. Kristóffy előbb Leányfalun akart lakást bérelni s e célból egy villatulajdonosnak foglalt is adott. A leányfalvi nyaralók azonban nem kívánták társaságát és közközltek, hogy Kristóffy foglaltját visszakapja, lakást pedig sehol se kapjon. Így juttott az abszolutisztikus miniszter Visegrádra, ahol legalább van társasága Geguss Gusztávban.

— **Dráma Erzsébetfalván.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Tegnap délután véres szerelmi dráma történt a főváros szomszédságában levő Erzsébetfalván. Egy asszony rálőtt a kedvesére, azután magát akart elpusztítani. Kósa Istvánné a merénylő, aki Erzsébetfalván az Eötvös utcában lakott. Néhány évvel ezelőtt közös háztartásban élt az asszonnyal Sisó Péter budapesti születésű 22 éves asztalos segéd. A fiatal ember azonban ráunt az asszonyra és ez év elején elhagyta. Bejött a fővárosba, ahol munkát vállalt. Kósáné azóta folyton szerelmével üldözte a fiút. Tegnap az asszony bejött a fővárosba és felkereste Sisót. Addig beszélt neki, míg a fiatalember kiment vele Erzsébetfalvára, hogy egy napot együtt töltsenek. Sisó a délutáni melegben elaludt. Ezt az alkalmat felhasználta az asszony arra, hogy bosszuját kitöltse a hűtlen legényen. Revolvert vett elő és azzal az alvó fiatalembert halántékon lőtte. Azután maga ellen fordította a fegyvert és háromszor magára lőtt. Az egyik golyó találta és súlyosan megsebesült. A fiatalember sérülte életveszedelmes. Mindakettőt a szent István kórházba szállították. A csendőrség megindította a vizsgálatot.

— **Gazdasági szaklap.** Közgazdasági érdekeink szempontjából régóta nélkülözött, nézagpótló újság indult meg legközelebb Debrecenben. „Alföldi közgazdaság“ címmel július 1-én figyelemreméltó és pártolásra érdemes, szaklap lát napvilágot, mely hű tájékoztatója, irányítója lesz nemcsak Debrecen és környéke hanem a kamara körületébe tartozó hét vármegye ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági viszonyainak. A lap felelős szerkesztője Békássy Jenő, a „Debrecen“ szerkesztője, társszerkesztője dr. Vajda József ügyvéd, főmunkatársa Bárdos Géza a kereskedő társulat titkára lesz.

— **Orfeum a Bikában.** Nap nap mellett játszik az „Arany Bika“ variete társulata. A társulat teljesen megérdemli a legmeszebbmenő támogatást, mert attrakciói egytől egyig igen jók. Három kiváló komikus, Baumann Károly, Gyárfás Dezső és Grünau Poldi mulattatják jobbnál jobb kupléikkal a közönséget. Ferencci Kamilla női baritonista a nők kedvence, néhány nap óta új magyar nótákat énekel, természetesen zajos tetszés mellett. Harry és Róza gyermek-akrobaták gyönyörű és precíz mutatványokat végeznek. Kedvencei még a közönségnek Moranitta, spanyol táncosnő, Palugyai Mici, Ormai Lujza énekesnők és Novák Mihály, népszimű énekes. Mislér Rammi Singhallesse hajmeresztő mutatványait is erősen tapsolják. Az „új gyógy mód“ című bohózat, amelyben mind a három komikus játszik, allandó derűtségben tart mindenkit. — Itt említjük meg, hogy Gyárfás Dezső e hó 29 én tartja jutalom estélyét. Bizonyosra vesszük, hogy a könyved magyar muzsa szolgálatában oly kiváló sikereket elért komikusnak ezen az estén alkalma lesz gyönyörködni Debrecen közönségének lelkes támogatásában és tapsaiban.

x **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiallítás a műsorem kapubejárataánál levő ki-rakatban.

x **Utazók és ügynökök** fix fizetéssel és jutalékkal felvételnek Schweitzer Testvérek cégnél Debrecenben, Piac-utca 56.

x **Javitóvizsgára** előkészítési jelesen végzet VII. gimnázista. Czim a kiadóhivatalban.

x **Alföldi Károly** táncziskolájában a szűnidei tanfolyama július hó 9 án nyílik meg. Beiratkozások elfogadtnak lakásán Péterfia utca 2. sz.

x **Ninos többé hajhullás.** Kipróbált, legjobb szesz hajhullás ellen az **Iziz** hajszesz. Két-három heti használat után a leg-erősebb hajhullás tökéletesen megszűnik. — Olcsósága miatt mindenki használhatja. Ár csak egy korona. Kapható használati utasítással Debrecenben **Szilcz Ferenc** gyógyszerárában, Piac-utcán.

x Az Arany Bika kávéházban minden este olgányzene.

TAVIRATOK.

Leégett kastély.

Kisjenő, június 27. Simádon a jelenleg Csukay Gyula kisjenői főszolgabíró tulajdonát képező híres Bittó-kastély ma leégett. A tűz gyújtogatásból keletkezett.

Villámcsapás áldozatai.

Nagyvárad, június 27. A vajdai református templomba a gyermekek vizsgája alatt óriási vihar dühöngése közben a villám becsapott. **Több gyermekek meghalt.**

A milánói kiállítás.

Milano, június 27. Margit anyakirályné ma meglátogatta a kiállítás osztrák magyar pavillonját. A kiállítási biztos gyönyörű virágcsokrot nyújtott át a királynénak.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, június 27.

Buzakinálát mérsékelt, vélekedv csekély. Szilárd irányzat mellett 12,000 métermázsa került forgalomba, 10 fillérrel olcsóbb áron. Egyébb gabonanemek változatlanok. Idő: forró.

Buza októberre	15.60—62.
Buza áprílisa	16.14—16.
Rozs októberre	13.18—20.
Zab októberre	13.40—42.
Tengeri júliusra	12.88—90.
„ augusztusra	13.08—10.
„ 1907 májusra	11.40—42.
Repe augusztusra	29.40—60.

Törvénykezés.

§ **Szelléné ügye.** Nagy feltűnést keltet két évvel ezelőt az a bűnpör, amelyet Szelle Józsefné ellen indítottak, mert állítólag, mikor ellene kimondták a csődöt, a csődtömegeből több értékes tárgyat elvont, azokat elvitte, férje követeléseit magára ruháztatta, férje ingatlanait magára iratta s a csődtömegeből elvont tárgyakat értéktelen holmikkal cserélte ki. Szellénével együtt vád alá került Klein Sándor is, aki a csődtömegeből elvont tárgyakat Uj Aradra szállította. Az aradi büntető törvényszék Szelle Józsefnét a férje család bukásában való részesség miatt egy hónapi fogházra, Klein Sándor pedig száz korona pénzbüntetésre ítélte. A nagyvárad kir. ítélőtábla Szelléné büntetését három hétre szállította le, amit a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vett, Klein Sándor büntetését pedig helyben hagyta. A táblai ítélet ellen benyújtott semmisségi panaszokat a kir. kúria ma elutasította.

Szerkesztői-posta.

M. B. Ha ön jó keresztény, hogy gondolhat bosszuállásra? Olvassa Lukács evangéliumának VI. fejezetét, 27. 35. vers és győzze le szenvedelmét a következőkkel: „Néktek mondom hallgatóknak, szeressétek a ti ellenségeiteket: jót tegyetek azokkal, a kik titeket gyűlölnék. (27.) Áldjátok azokat, a kik titeket átkoznak, és imádkozzatok azokért, a kik titeket háborgatnak. (28.) Mert ha azokat szeretitek, a kik titeket szeretnek, micsoda kedvességitek lesz azért Istennél? mert a bűnösök is szeretik azokat, akik őket szeretik. (32.) És ha azokkal tesztek jót, a kik veletek jól tesznek, micsoda kedvességitek lesz azért Istennél? mert a bűnösök is ugyanazont cselekszik. (33.)“

Ilonka Jól vette észre, hogy **Vidovich Ernő** szép tehetségű ifjú munkatársunk novellái együttvéve ciklust alkotnak; külön csattanóval bíró, de összetartó gondolattal ellátott elbeszélések. — Örvendünk, hogy megnyerték tetszését.

M. N. O. Az „**Alsónyirvidéki lecsapolótársulat**“ alakult Debrecen székhellyel 1890-ben, oly célból, hogy Bihar-, Hajdu- és Szabolcsvármegyék 21 községe, valamint Debrecen város határában levő homokdombok csapadékvizeit a természetes mélyedések mentén levezesse. Érdekeltségi területe 31.000 hold. — Van Debrecenben székelő „**Alsószabolcsi ármentesítő-társulat**“ is, a Tiszadob, Tiszafüred, valamint a Tokaj és Tiszaluc közötti árterületek vízmentesítésére. E társulat területén gróf **Széchenyi István** tette meg az első kapavágást, még 1846-ban. Ez volt a **Tiszaszabályozás** kezdő lépése.

Regényesarnok.

Neró.

— A „Szabadság“ nak írta: Kövér Ilma. —

(Folytatás.)

— Már miért volna a Balás bácsi kalapja csunya.

És milyen édesen mosolygott e szavaihoz a csépp szájával? ... szíve utána findtorodott az a tréfapici orracsakja, sőt az egész kotnyeles kis arc ...

Valóságos kotnyeles ábrázatocska, a mint hogy ezt régen megállapította róla Balás Gusztáv, még abban az időben, a midőn aféle tehér vesszőből fonott gömbölyű valamiben rejlő csörgőt hozott számára, a melyet később kis ágas-bogas ezüst csengővel véltott fel, a végén piros selyem szalaggal nyakonkötött violagyökérrel. Ezt követték a bábuk, a melyeknek fitos pofácskáját úgy válogatta össze Balás, hogy épen olyan lenszöke hajuk, olyan hunczutul nevető kék szemök meg hasonló, gyönyörűen szabálytalan arczocskájuk legyen, mint az aranyos Gitának.

Ma már csak egy Maréchal Niel, Gloire de Dijon vagy egyéb, időszerű diszpéldánya Balás Gusztáv meggyeszerzte híres virágházának pótolja az idejemult ajándéktárgyakat.

Ugy ám, Gita ma már 18 éves.

— Hogy a nyakára is nőnek az embernek az ilyen csépp bábák! ... szokott felsóhajtani Balás Gusztáv, a mint el-el nézi azt a karsu, darázsdereku, kívánatos kis portékát, akit alig pár év előtt, még az ölében hordozgatott ...

Hát már az is túlhaladt álláspont.

Balás bácsi már ugyancsak szűk korlátok között mozoghat, és a virágokon kívül legfeljebb arra érzi magát autorizálva, hogy ha a parkban sétálgatnak, úgy intézi, hogy az aranyos mellé szegődjék; beán a szobában, meg Gita kérésére, leül a zongora mellé és rágyújt a legujabb csárdásra, keringőre polkára, már a mit a tánczra kerekedő fiatalság — igazabban szólva: a mit Gita baba — kíván. És végre Balás Gusztáv reszortjába tartozik: a ponteket jegyezni a lawn-tennisnél. Hanem ebben sok hibát ejt, ejti pedig olyankor, a midőn Gitán a sor, mikor az aranyos babának lenge és mégis formás, mégis gömbölyű alakja hajlong,

kapkod a toll-lapta után, ilyenkor minden gondolata a szürke szeméibe tolaakszik Balásnak.

Alig adta át a leányka a Nerótól megmentett kalapot Balás bácsinak, utolérték őket a többiek. Ekkor aztán úgy alakultak a sétáló párok, hogy Gusztáv Mina néni: özv. Karikás Fridoliné mellé jutott ahhoz a költésnél sokkal kerekesebb termetű, pufók arcú urnához ki Kovács Dénes két anyátlan gyermekét gondozza, már 12 éve, amióta a kis Dini világ-ajövetele elvitte a szegény mamát. A doktor nem nősült újra.

Karikás Fridoliné hallható módon szedve a lélegzetét, szóltanul halad a ház mindennapos vendégének, a doktor tarokk kompanistájának oldalán.

Kovács ugyan, tengersok elfoglaltságának miatta, csak nagy este kerül haza, de a pártnerre rendszeren már a kora délutáni órákban át szokott bandukolni az alig egy-két puskalövésnyire fekvő pusztájáról, hogy dispoziójára legyen barátjának, mihelyt hazajön.

Ez a tulon-tuli előzékenység főleg egy év óta nyilatkozott meg Balásnál.

Gusztáv ur most is azzal indítja meg a társalgást, a mit már nem egyszer hangoztatott, miközben a távolban haladó Gitán felejteti a tekintetét:

— Hogy elröpül az idő! ... Kész nagy leány ...

Csak ilyenkor látom, hogy mennyit vénülök. Mina néni megint a szokott, kitörő refrainnal vág vissza:

— De sokszor is eltűnök én a fölött, Balás, hogy maga, aki olyan nagyszerűen rendezett viszonyok között él, mert hisz az egész megyében nincs hozzá fogható szerencsés gazda, magának még a jég is elérkezik a veletését, mert Balás Gusztáv földje iránt respektusa van minden elemi veszedelmek ...

Bizony, mondom; nem értem, hogy az ilyen Istentől dédelgetett ember hogyan élhet eféle magányos verébéletet? ... Mondja meg igazán; miért nem házasodott meg maga? ...

— Hja, mikor az ember egész életének cselekedetével sem tesz egyebet, — mint okot szolgáltat azokra az örökké felelet nélkül maradó „miért“ ekre. — Egyébiránt, ha meg is tudnám mondani az „azért“ jé: ezzel már nem tehetem megtörténté a meg nem történtet ...

— Nem e? ... Hát házasodjék meg most ...

— Most? a mikor már innét-onnét 50 éves leszek.

— Baj is az! Kap maga azért feleséget a javából.

(Folyt. köv.)



Még mindig!

Nagyválaszték hosszú és rövid szárú selyem, cérna és glace keztyűkben.

Sérv-kötők, Has-kötők,
hátegyenesítő, mülábak, műkezek, műfüzők mértékeszernti készítéses és szakszerű javítása elvállaltatik.

Mentőszekrények!

Cséplőgépek és gyár üzemekhez miniszteri rendelet szerint.

SGHÓN SÁNDOR

keztyű, kötszer- és orvosi műszer-tára,

DEBRECEN.

Plac-u. 12. Stenczinger-ház.



MAGYAR állam vasutak menetrendje 1906. május hó 1-től.

Debrecenből indul		óra	perc
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4	30
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel.	8	57
Budapest — Nagyvárad felé —	d. u.	8	30
Budapest — Nagyvárad felé —	este	10	35
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	4	—
Csak Szatmár (gyorsvonat)	d. u.	6	55
Csak Szatmár teher v. sz. sz.	este	8	24
Szatmár—M.-Sziget f. (gyorsv.)	d. u.	12	11
Miskolc—Kassa felé — — —	reggel	8	51
Miskolc—Kassa felé — — —	este	7	23
Szerencs—S.-A.-Ujhely Kassa f	d. u.	4	25
	reggel	5	35
	reggel	5	44
	d. e.	8	09
	d. e.	8	16
H.-Böszörmény	d. u.	11	11
B.-Sz.-Mihály	d. u.	11	20
felé	d. u.	4	34
	d. u.	4	47
	este	7	—
	este	7	07
F.-Abony felé m. á. vasutól	reggel	4	35
F.-Abony felé vásártérről	reggel	4	56
O.-Kócs—Polgár felé m. á. v.-tól	d. u.	4	56
O.-Kócs—Polgár felé vásártérről	d. u.	5	16
Derecske—N.-Léta felé — —	reggel	9	35
Derecske—N.-Léta felé — —	d. u.	4	51
Bpestre érkezik:			
A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1	50
A déli 12 ó. 05 p.-kor ind. sz. v.	este	6	40
Az este 10 ó. 31.-kor ind. sz. v.	reggel	5	45
A d. u. 4 ó. 46 p.-kor ind. sz. v.	este	9	35
Budapestről Debrecenbe indul:			
A d. u. 12 ó. 4 p.-kor érk. gy. v.	reggel	7	25
A d. u. 8 ó. 29 p.-kor érk. sz. v.	reggel	9	—
Az este 6 ó. 29 p.-kor érk. gy. v.	d. u.	2	35
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érk. sz. v.	este	7	—
(P.-Ladányig gy. v. átszállással)	este	9	15
Debrecenbe érkezik:			
Budapest felől (sznmélyvenat)	d. u.	3	29
Budapest—Nagyvárad f. gyors	este	6	48
Budapest—Nagyvárad felől —	éjjel	2	24
Budapest—Nagyvárad felől —	d. u.	3	29
Csak P.-Ladánytól — — —	reggel	7	46
Csak Szatmár felől — — —	reggel	8	46
Szatmár—M.-Szigetről — —	d. u.	4	12
Csak M.-Szigetről — — —	este	10	11
Szatmár felől — — —	este	6	40
Kassa—Miskolc felől — — —	este	8	19
Kassa—S.-A.-Ujhely--Szerencs	d. e.	11	31
	reggel	7	33
	d. e.	7	40
	este	6	22
	este	6	28
	d. u.	3	29
	d. u.	3	35
F.-Abony felől vásártérről —	d. u.	7	44
F.-Abony felől m. á. vasúthoz	d. u.	7	54
O.-Kócs—Polgár felől vás. tér.	reggel	5	25
O.-Kócs—Polgár felől máv.-hoz	reggel	5	35
Derecske—Nagy-Léta felől —	reggel	7	15
Derecske—Nagy-Léta felől —	d. u.	8	18

HYDRAULIKUS SAJTÓK

Arany érem
Szeged 1899
Arany érem
Budapest 1899
Arany érem
Pozsony 1902



szőlő és gyümölcsmust sajtolásra a nagy üzem számára, 2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor-és gyümölcsnedv-sajtókat kézi hajtásra Herculesnyomerő szerkezettel fa- vagy vasszárnyérral. — Gyümölcs- és

szőlő-őrleket, bogozógépeket,

Gyümölcs-aszaló készülékeket

hydraulikus sajtóért.

gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint különlegességet a legújabb szerkezetben.

MAYFARTH PH. és TA., BÉCS, II.1.

különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Megrendelések idejekorán kiretnek.

SAFE DEPOSIT.

Van szerencsénk a t. közönséget értesíteni, hogy a **Piac-utca 59. számú Steinfeld-féle** házban ujonnan berendezett helyiségeinkben

SAFE DEPOSIT

osztályt állítottunk fel és ajánljuk értéktárgyak megőrzésére ezen teljes **biztonságot** nyújtó rekeszeket. — Bővebb felvilágosításokat kívánatra készséggel nyújtunk s a bérleti feltételeket az érdeklődőkkel szívesen közöljük.

**Közgazdasági Bank
Részvény Társaság**
Igazgatósága.

SAFE DEPOSIT.

Kertek kiültetése alkalmából figyelembe ajánlom, nagy készletemet szép szőnyeg és virágzó növényekből olcsó árban.

Paczelt János

Debrecen, Kossuth-utca.

Málnási Mária
Málnási Siculia
Borszéki, Bikszádi
Luhi Margit
Luhi Erzsébet
Mohai Ágnes
Parádi, Polenai
Répaty Salvator
Sztojka Szolyvai
Szlatvini, Suliguli
Magyar borvizek.

Mindennemű gyógy- és borvizeket folyton friss töltésben, jutányos árban ajánl

Csanak József

fűszer, csemege bor- és ásványviz kereskedése.

Telefon 70. szám.

Helybeli megrendelések házhoz szállítanak.

Bártfai, Bilini,
Budai, Czigolka,
Csizi, Emsi, Halli,
Ivándai, Karlsbadi,
Krondorfi,
Morytnczai, Lipiki
Karianbadi, Parádi
arzen,
Preblau, Rohitschi stb.
Selters

Gyógyvizek.

Teljesen pótolják
a külföldi likőröket

Schrank Béla

őzerőre berendezett

likőrgyárának

elismert jó gyártmányai

Esztergomban.

Legnagyobb versenyképesség!

Képviselve: Gedő Adolf,

Debrecen.

Különleges gyártmány:

Triple Sec

„Comme il faut“.

NYAVALYATÓRÉS!

A nyavalyatörés, görcs és más ideges állapotba szenvedők, kérjen iratot. Ingyen és bérmentve kapható szabad. „Hattyu gyógyszertár“ által **Majna-Frankfurt.**

Erdőbénye-Gyógyfürdő.

Zemplénumegyeében. — Tokaj hegyalján.

Szél és pormentes erdős völgykatlanban 227 m. tengeri szín feletti magasságban.

Fürdőidény: **Május 24-től Szeptember 15-ig.**

Vize kitűnő hatása, gazdag vas- és timsó tartalmánál fogva: a női betegségekben, sápkórban, idegbántalmakban, rheumatikus és köszvényes bántalmakban szenvedőknek.

Kiváló klimatikus gyógyhely a légzőszervi és különösen maralikus bajokban szenvedők részére.

Posta és táviró állomás Erdőbénye. Táviratok telefonon adatnak át a fürdőtelepre és telepről. — Posta küldemények naponként egyszer szállíttatnak ki a telepre és telepről.

Vendéglős **Bock Imre** Sátoraljajhelyből, a kínél kitűnő és jutányos étkezés és kifogástalan kiszolgálát lehetős.

Külön izraelita vendéglő és jó vendéglős.

Allandóan a telepen lakó fürdőorvos **Dr. Asztalos Kálmán** Erdőbényéről.

Vasúti állomás: személyvonatokhoz „Erdőbénye-fürdő“ megállóhely; — gyorsvonatokhoz „Liszka—Telesva“ állomás, a honnan és a hova hatóságilag megállapított szállítás tarifa mellett, bérkocsai közlekedés van berendezve.

A fürdő házilag van kezelve.

Fürdő leírást kívánatra küld

a fürdőigazgatóság.

Csikes Ernő férfi szabó

DEBRECEN, Főtér 58. sz. Bank-palota.

Uri, polgári, katonai, papi és mindenféle egyenruhák a legújabb divat szerint készítettnek. — Dus raktár bel- és külföldi szövetekből.

• Vidéki megrendeléseket gyorsan eszközöl •

LÁSZLÓ JOZSEF

TELEFON 275.

könyvnyomda és könyvkiadóhivatal,

TELEFON 275.

DEBRECEN, Csapó-utca 9. szám.

KÖNYVEK,

folyóiratok,

ÁRJEGYZÉKEK,

számlák,

ZARSZÁMADÁSOK,

BÁLI MEGHÍVÓK,

TANCRENDEK,

FALRAGASZOK,

KÖRLEVELEK,

a legszebb kivitelben.

a **„SZABADSÁG“**

pol. napilap

kiadóhivatala.

A legdivatosabb betűkkel ellátott,

gyorsrajtóval felszerelt

KÖNYVNYOMDA,

hol mindennemű

NYOMTATVÁNYOK

izlésteljesen, gyorsan és

pontosan, a legolcsóbb

árak mellett készítettnek.

HIRDETÉSEK

a **„SZABADSÁG“**

részére

jutányosan felvétetnek.

A **„SZABADSÁG“**

a legnagyobb és legelterjedtebb politikai napilap.

ELOFIZETÉSI ÁR:

Helyben:

Egész évre 12 kor.

Fél évre 6 kor.

Negyed évre 3 kor.

Vidéken:

Egész évre 20 kor.

Fél évre 10 kor.

Negyed évre 5 kor.